

Medlemmar i ledningsgruppen för programmet 2010–2012

- Satakuntas landskapsdirektör Pertti Rajala, styrgruppens ordförande
- Tillgänglighetsombudsman Harri Leivo, Invalidförbundet
- Direktör Hannu Virtanen, finska klarspråkscentret Selkokeskus
- Specialsakkunnig Sami Virtanen, Finska Hörselförbundet
- Specialsakkunnig Jari Heiskanen, Finlands Dövas Förbund
- Datakommunikationschef Teuvo Heikkonen, Synskadades Centralförbund
- Övervakmästare Kimmo Hällback, S:t Michels kyrkliga samfällighet
- Ledande tjänstinnehavare inom specialdiakoni Liisa Hoikkanen, Tammerfors kyrkliga samfällighet
- Kyrkoherde Annakaisa Rantala, Orimattila församling
- Församlingspastor Hannele Juutinen, Kolari
- Omsorgspräst Margit Nyman, Ylöjärvi
- Stiftsdekan Sakari Häkkinen, Kuopio stift
- Branschsekreterare för arbetet bland döva Riitta Kuusi
- Branschsekreterare för handikapparbetet Katri Suhonen, styrgruppens sekreterare 2010
- Tf branschsekreterare för handikapparbetet Tiina Peippo, styrgruppens sekreterare 2011–2012

Kyrkostyrelsens experter

- Arbetsmarknadsverket: arbetsmarknadsombudsman Pauliina Hirsimäki
- Byggnad: överarkitekt Antti Pihkala
- Juridiska frågor: kyrkomötets generalsekreterare Katri Kuuskoski

Översättning och bearbetning till lättläst svenska

- Kesia Edström

Layout och bildbehandling

- Teemu Junkkaala/gstj.fi

Foto

- Aarne Ormio

Innehåll

Inledning 6

1. Människan i kyrkan 8

- 1.1 Skapad 8
- 1.2 Räddad 9
- 1.3 Kallad till gemenskap 10

2. Tillgänglighet i kyrkan 12

2.1 Tillgänglighet 12

- 2.1.1 Delaktighet 12
- 2.1.2 Vi har samma värde 13

2.2 Tillgänglighetens delområden 14

- 2.2.1 Attityder 14
- 2.2.2 Fysisk tillgänglighet 15
- 2.2.3 Tillgänglig kommunikation 17
- 2.2.4 Tillgängliga webbsidor 23
- 2.2.5 Ekonomisk tillgänglighet 24
- 2.2.6 Hur man fattar beslut och planerar verksamhet 24

3. Tillgängligheten är en del av församlingens vardag 26

3.1 Hur man arbetar för mera tillgänglighet 26

- 3.1.1 Planering av verksamheten 26
- 3.1.2 Utbildning 27
- 3.1.3 Resurser och samarbete 28
- 3.1.4 Vi-anda 28

3.2 Förslag till vad församlingarna ska göra 29

- 3.2.1 Fortsätta jobba för tillgänglighet i församlingen 29
- 3.2.2 Fysisk tillgänglighet 30
- 3.2.3 Webbkommunikation 31
- 3.2.4 Samarbete med handikapprådet eller föreningar på orten 31
- 3.2.5 Jämlikhet när man anställer personal 31
- 3.2.6 Församlingens verksamhet 32

3.3 Förslag till vad stiftens ska göra 33

- 3.3.1 Tillgänglighet i stiftets utbildning 33
- 3.3.2 Tillgänglighetsprogram i församlingarna 33
- 3.3.3 Tillgänglighet som en del av biskopsvisitationerna 33

3.4 Förslag till vad Kyrkostyrelsen ska göra 33

- 3.4.1 Uppföljning av tillgänglighetsprogrammet 33
- 3.4.2 Utbildning om tillgänglighet 34
- 3.4.3 LL-sidor och teckenspråkssidor på evl.fi och tillgänglighetssidor på sacrista.evl.fi 34
- 3.4.4 Tillgänglighet i Kyrkostyrelsens verksamhet 34
- 3.4.5 Uppskattning för församlingar som satsar på tillgänglighet 34

Mera information om tillgänglighet 36

Inledning

Tillgänglighet betyder att alla ska ha samma möjligheter att delta i den gemensamma verksamheten. Tillgänglighet betyder att man förbättrar jämlikheten.

Tillgänglighet är bra för alla. Kyrkans och församlingens verksamhet är tillgänglig när de ger bra service till olika slags människor och grupper.

I det här programmet berättar vi hur verksamheten kan göras tillgänglig. Vi har mest tänkt på vad vi kan göra för personer med handikapp och teckenspråkiga. Samma principer passar ofta för andra språkliga och kulturella minoriteter, för invandrare och för äldre. Vi har skrivit programmet för församlingsmedlemmar och för kyrkans personal och förtroendevalda.

Alla ska ha samma möjligheter att leva och delta i samhället. Det här står bland annat i Finlands handikappolitiska program, som kallas Vampo. Kyrkan är en del av samhället. Samhällets lagar och avtal gäller också kyrkan och församlingarna. Därför ska också kyrkan och församlingarna behandla alla sina medlemmar lika och se till att alla kan vara delaktiga. Därför ska vi göra så att människor kan röra sig, kommunicera, förstå, få information, vara aktiva och möta rätt attityder.

Kyrkans tillgänglighetsprogram utgår från den kristna människosynen. Programmet har sin grund i evangeliet, alltså kyrkans budskap. Bara om kyrkan är öppen för alla är den trovärdig som Kristi kyrka. Därför ska vi hela tiden göra kyrkan mera tillgänglig och ta bort allt som hindrar människor från att vara med.

1. Människan i kyrkan

1.1 Skapad

I skriftskolan formar de unga och lärarna en människa av lera.

På det sättet är de med och skapar.

De fantastiska konstverken får torka.

Men någonting fattas: liv, ande.

Vem klarar av att blåsa liv i lera?

Bara Gud.

Människan kommer från Gud.

Gud skapade och skapar människorna, varje människa och alla sorters människor.

Gud blåser in livets ande i människan.

Då blir människan en Människa.

Människans liv är Guds gåva.

Varje människa är unik, speciell.

I Guds ögon är alla lika värdefulla.

Alla har rätt att vara glada över att finnas till.

Alla har rätt att vara stolta över sig själva.

Man behöver inte själv göra något för att få sitt människovärde.

Alla har samma människovärde.

Men vi märker det först när människor blir mötta på rätt sätt.

Människor har skapats för att leva tillsammans.

Vi blir äkta människor när vi möter andra.

Tillsammans men olika är vi Guds avbild.

1.2 Räddad

Det är ingen synd att vara annorlunda eller att ha ett handikapp, men det är en synd att behandla någon orättvist eller utan respekt.

Tro är att lita på Gud. Det är viktigt för människan att möta Guds kärleksfulla ansikte. Då får vi uppleva att vi alla är Guds avbilder. Därför är vi alla värdefulla som vi är.

Alla behöver befrielse från synd.

Det får vi genom nåden. Synderna blir förlåtna på grund av det som Jesus Kristus har gjort.

Jesus mötte olika slags människor.

När någon blev utstött stod han på deras sida.

Jesus befriade oss alla genom att dö.

Han led och dog för alla människor.

Därför ska vi också göra kyrkan mera tillgänglig och jämlik för alla.

1.3 Kallad till gemenskap

Guds rike är alltid rättvist och jämlikt.
Jesus gav oss i uppgift att älska Gud och varandra.

När vi döps får vi gemenskap med Gud
och vi blir vi medlemmar i församlingen.
Vid nattvarden är vi alla tillsammans
vid samma bord. Guds ord är samma för alla.
Det kallar oss till kontakt med varandra.
Det kallar oss till gemensam bön.

Den heliga Anden förenar alla kristna.
Kristi kyrka finns över hela världen.
Alla bjuds in att vara med i kyrkan.
Till gemenskapen hör också de kristna
som levt före oss.

2. Tillgänglighet i kyrkan

2.1 Tillgänglighet

Kyrkan är öppen för alla människor. Församlingen ska alltid göra så att ingen blir diskriminerad. Församlingen förbättrar sin tillgänglighet när den tar bort det som hindrar människor från att röra sig i kyrkan, se, höra och förstå. Kyrkan och församlingarna är tillgängliga när alla kan vara aktiva deltagare.

2.1.1 Delaktighet

Delaktighet betyder att församlingen välkomnar alla. Delaktighet betyder att varje människas gåvor kan användas för det gemensamma bästa.

Vi ska värdesätta människor i olika åldrar och acceptera alla människor och deras olikheter. När vi gör det skapar vi delaktighet. Vi måste förändra attityder och ta bort hinder. Det ska finnas hjälpmedel och människor som hjälper.

2.1.2 Vi har samma värde

Kristendomen lär att alla människor har samma värde. Respekt för livet hör till det viktigaste i den kristna tron. Kärlek till nästan och ansvar för andra människor är grunden för jämlik behandling av alla människor.

Att alla har samma värde betyder inte att alla behandlas på samma sätt. Det betyder att församlingen skapar samma förutsättningar för alla att delta. Man kan till exempel ge teckenspråkiga möjlighet att använda sitt eget modersmål i själavården. Man kan läsa upp psalmernas nummer för synskadade och ha med assistenter under gudstjänsten.

Kyrkans personal behöver kanske ordna sitt arbete på ett nytt sätt. Personer med olika handikapp ska kunna arbeta i kyrkan. De ska få sådana uppgifter som de har utbildning för och det stöd och de hjälpmedel som de behöver.

2.2 Tillgänglighetens delområden

2.2.1 Attityder

Församlingsmedlemmarna och personalen ska göra så att alla får vara med i församlingsgemenskapen och kan leva som kristna. Det är rätt attityd, rätt inställning.

Rätta attityder är det viktigaste för tillgängligheten! När man verkligen vill göra något tillsammans kan man ta bort många hinder.

Det är viktigt att hjälpa personer med handikapp och teckenspråkiga att själva vara aktiva och ta ansvar. Ofta har man tänkt att de bara behöver församlingens hjälp. Om en person själv kan vara med på samma sätt som alla andra får han eller hon uppleva äkta delaktighet.

Vår attityd måste vara att vi på allvar vill arbeta för bättre tillgänglighet. Det här gäller hela personalen, de förtroendevalda och frivilligarbetare i församlingen. Vi behöver hela tiden skapa, använda och utveckla goda rutiner. Personalen och olika avdelningar ska dela med sig av det de kan och vet.

Församlingarna ska helst ge personer med handikapp jobb på vanligt sätt. Om det inte går kan man använda arbetsmyndigheternas hjälpmetoder. Kyrkan behöver satsa på att ge jobb åt personer med handikapp.

2.2.2 Fysisk tillgänglighet

Omgivningen eller en enskild byggnad är tillgänglig när den är praktisk och säker för alla användare. Det är bra för alla att en plats är utan hinder. För många är det helt nödvändigt, till exempel för personer som använder rollator eller rullstol.

För att få en hinderfri miljö måste man planera bra. När man ska bygga är det inte dyrare att planera så att det blir hinderfritt.

Den hinderfria miljön ska börja redan när man kommer till platsen och parkerar. Det är lätt att komma in i en hinderfri byggnad: dörrarna öppnas automatiskt eller enkelt. Det är lätt att ta sig fram i byggnaden. Det finns klara skyltar och markeringar. Det finns ledstänger som gör det säkrare att röra sig.

Det ska finnas tillräcklig belysning. Belysningen får heller inte blända. Man ska kunna se utan hinder. Det ska finnas fungerande högtalare och induktionsslinga för personer som hör dåligt.

I rummen ska det finnas stolar i olika höjd. Man ska kunna flytta stolarna. Det är god service att erbjuda förstoringsglas och sittdynor.

På begravningsplatserna ska det finnas rastplatser nära gångarna. I vissa fall ska man kunna parkera utan hinder också inne på begravningsplatsen.

Genomgång av tillgängligheten

En genomgång ger bra information om tillgängligheten i byggnader. Man får en bra bild av om platsen är hinderfri. När man gått igenom tillgängligheten kan man ge förslag till hur den ska förbättras. Till exempel Invalidförbundet ger mera information om hur man går igenom tillgänglighet.

Skyltar

Tydliga skyltar på rätt plats gör det lättare att röra sig. Skyltarnas text ska skilja sig tydligt från bakgrunden. Man ska använda tydliga bildsymboler. Man kan till exempel använda de symboler som projektet Helsingfors för alla har samlat i en databas.

På skyltar kan man gärna använda reliefbokstäver, alltså upphöjda bokstäver. Då behöver man kanske inte punktskrift.

Assistenter, tolkar, guider

Många församlingsmedlemmar behöver en assistent eller guide för att de ska kunna röra sig eller delta i församlingens verksamhet. Hissar och tillgängliga toaletter ska ha tillräckligt med plats också för en assistent.

Teckenspråkstolkar måste kunna jobba så att de teckenspråkiga ser dem. Det måste finnas plats för tolken och tillräcklig belysning så att hon eller han syns. Ledarhundar och assistenthundar måste kunna vara med i kyrkor och på församlingens möten.

Många församlingar har en grupp som har praktiskt ansvar för gudstjänsten. Gruppens medlemmar kan också stå vid ytterdörren och ta emot besökarna. Om det behövs kan de hjälpa människor under gudstjänsten.

2.2.3 Tillgänglig kommunikation

Kommunikation är växelverkan mellan människor. Växelverkan fungerar bra om den är tydlig och båda får kommunicera på samma villkor. Man måste komma ihåg att människor kommunicerar på olika sätt. Därför ska vi säga det vi vill ha sagt via många olika kanaler, till exempel hörsel, syn, känsel och beröring.

Talad och skriven text är en del av kommunikationen. Men man kan också kommunicera utan språk, med röststyrka, gester, miner och kroppsrörelser.

Det är viktigt att de som kommunicerar med varandra söker ett gemensamt språk, ett sätt som båda förstår och kan använda. Man kan använda hjälpmedel, till exempel klarspråk, metoder som stöder eller ersätter tal, redskap eller tolk.

Tillgänglig kommunikation betyder att man speciellt tänker på dem som har extra svårt att förstå språket.

Det är bra att alltid använda ett tydligt allmänspråk när man talar eller skriver. Om det behövs kan man använda teckenspråk, punktskrift, lättläst eller bildsymboler.

På webbsidor ska det vara lätt att flytta från en sida till en annan. Webbsidorna ska också kunna användas tillsammans med olika redskap.

Teckenspråk

Teckenspråken är självständiga språk på samma sätt som de talade språken. I olika länder använder man olika teckenspråk. I Finland finns finskt och finlandssvenskt teckenspråk.

Dövblinda använder taktilt teckenspråk. Då tecknar man från hand till hand.

Teckenspråket är de dövas modersmål. För teckenspråkiga är det viktigt att de får använda sitt modersmål i all kommunikation.

Ett lättare språk

Ett lättare språk, eller lättläst svenska, är en annan form av svenska, inte ett annat språk. På lättläst språk är innehållet, orden och språkets struktur lättare att läsa och förstå än i vanlig text. Det finns till för människor som har svårt att läsa eller förstå vanligt språk.

Svenska som är lätt att förstå används bland annat för personer med handikapp och personer med minnesstörningar. Det är också bra för dem som lärt sig svenska som ett främmande språk.

Församlingen ska komma ihåg lättare språk vid sina möten. Många ord som används i kyrkan är vanliga för dem som arbetar i kyrkan, men konstiga och svåra för dem som behöver ett språk som är lättare att förstå. Svåra ord är till exempel nåd, frälsning, synd och den heliga Anden. Exempel gör det lättare att förstå svåra ord.

I kyrkan behöver man bland annat predikningar, morgonsamlingar, andakter, församlingsarbete och skriftskola på lättare språk. En gudstjänst på lättare språk är bra för många olika slags människor.

Kroppsspråk

Kroppen är en viktig kanal för kommunikationen om man inte har ett gemensamt språk. Till kroppsspråket hör miner, gester, ljud, rörelser och känslor. De berättar ett budskap. För att förstå kroppsspråk behöver man ha tid och vara ärlig och närvarande. Man kan till exempel ordna skriftskola på kroppsspråk för gravt funktionshindrade. Då kan alla få dopundervisning.

Kommunikation som stöder eller ersätter tal

Om det är svårt att tala kan man använda kommunikation som stöder eller ersätter talet. Man kan förtydliga sig med hjälp av miner och gester. Den som talar kan också visa föremål eller bilder och skriva ord eller rita. Det går att ta hjälp av talstöd, stödtecken, kroppen och datorer.

Bildkommunikation

Föremål och bilder eller blisspråket kan också stöda eller ersätta tal.

Blisspråket är en internationell metod där man ersätter orden med tecknade symboler.

I bildkommunikation kan man använda symbolbilder, rörliga bilder, bildserier eller tecknade serier. De hjälper personer som inte förstår det talade eller skrivna språket att ändå förstå vad som menas.

Tecknat tal

Tecknat tal används av döva och personer med nedsatt hörsel. Tecknat tal betyder att man hjälper en person som läser på läpparna. Det gör man genom att tala och teckna samtidigt. Tecknat tal fungerar bäst när man ser varandras ansikten bra och det finns tillräcklig belysning som inte bländar.

Syntolkning

Syntolkning betyder att en person får muntlig information om rummet och situationen. Någon beskriver till exempel ett rum eller en byggnad för en synskadad. Syntolkning kan användas också för att berätta vad som händer vid ett möte, en föreställning eller en gudstjänst.

Punktskrift

Blinda och gravt synskadade personer läser och skriver punktskrift. Texter som man använder tillsammans i kyrkan, till exempel psalmer och sånger, ska finnas i punktskrift.

Storstil

Vissa synskadade kan läsa tryckt text om de får hjälpmedel. Storstil betyder att texten är skriven med större bokstäver än vanligt och med tydlig uppställning. Många som har nedsatt syn kan ändå läsa storstilad text utan hjälpmedel. För andra är extra belysning och förstoringsglas bra hjälpmedel.

Ljudinspelningar och elektroniskt material

Ljudinspelningar och elektroniskt material hjälper till exempel synskadade att få den information de behöver. Det är också viktigt att webbsidorna fungerar med olika läsprogram.

Skrivtolkning och textning

Skrivtolkning betyder att tal skrivs ner som text på en skärm eller duk samtidigt som det talas.

Skrivtolkning hjälper personer som blivit döva som vuxna och personer med nedsatt hörsel.

I kyrkan kan man till exempel visa predikan som text på kyrkväggen eller på en duk samtidigt som predikan hålls.

Bibeltexter och predikningar kan också skrivas ut på papper.

Textmeddelande

Viktiga saker, till exempel tid och plats, blir lättare att komma ihåg och förstå om man får ett textmeddelande om dem.

Möten och besök kan också avtalas per textmeddelande.

Induktionsslinga och ljudåtergivning

Induktionsslingan är ett hjälpmedel som för över ljud direkt till en hörapparat.

De flesta kyrkor har en induktionsslinga.

För att slingan ska fungera måste man använda mikrofon. Induktionsslingor kan också installeras vid pastorskansliernas kunddiskar.

En bärbar induktionsslinga kan användas där den behövs tillfälligt.

Synlighet

För en person med nedsatt hörsel är det viktigt att ha ögonkontakt.

Då kan han eller hon se talarens ansikte och läsa på läpparna. Därför ska talaren hela tiden hålla ögonkontakt med lyssnarna.

På julen skapar man ofta stämning i kyrkan med svag belysning. När man använder stämningsbelysning ska man komma ihåg att rikta tillräckligt med ljus på det som måste kunna ses för att man ska kunna följa med i programmet. Det är bra att alltid ha ordentlig belysning åtminstone i en del av kyrkan eller rummet.

2.2.4 Tillgängliga webbsidor

Församlingarnas webbsidor ska göras enligt anvisningarna för tillgängliga webbsidor. Det ska gå att öppna sidorna till exempel med synskadades datorer och hjälpmedel.

De flesta förstås lättlästa sidor.

Om man inte kan göra hela webbplatsen lättläst lönar det sig att göra lättlästa sidor av det viktigaste innehållet, bland annat kontaktuppgifter och program.

2.2.5 Ekonomisk tillgänglighet

Kyrkans tjänster är oftast ekonomiskt tillgängliga, eftersom verksamheten och tjänsterna oftast inte kostar något.

Man kan be att få delta gratis i läger och utfärder om man har ekonomiska orsaker.

Det är bra att assistenter, guider, tolkar, handledare och stödpersoner får delta gratis tillsammans med den person de assisterar.

2.2.6 Hur man fattar beslut och planerar verksamhet

Alla som berörs av ett ärende ska ha möjlighet att påverka beslutet. Därför ska man uppmuntra alla församlingsmedlemmar att ställa upp som kandidater i kyrkliga val.

Det är viktigt att till exempel personer med handikapp och teckenspråkiga kan delta i förvaltningen i sin hemförsamling och i hela kyrkan.

När kyrkan fattar beslut är det offentliga beslut på samma sätt som kommunernas och statens beslut. Alla ska ha tillgång till besluten och till motiveringarna. Man ska kunna läsa protokoll och församlingens verksamhetsplan och mål också på webbsidorna.

Församlingarnas förtroendevalda har ett stort ansvar att se till att tillgängligheten beaktas i allt som församlingen gör. Arbetet för bättre tillgänglighet ska höra till församlingens vardag.

3. Tillgänglighet är en del av församlingens vardag

3.1 Hur man arbetar för mera tillgänglighet

3.1.1 Mål och verksamhetsplanering

Om tillgängligheten ska bli en del av det dagliga arbetet måste den vara en del av församlingarnas planering. Det är viktigt att det står i församlingens verksamhetsplaner hur man tänker förbättra tillgängligheten. Man kan till exempel gå igenom tillgängligheten och göra upp ett tillgänglighetsprogram.

I verksamhets- och ekonomiplanerna ska det synas hur församlingen har tagit hänsyn till tillgängligheten. Varje församling väljer ett eller flera områden där man börjar förbättra tillgängligheten. I det arbetet har de förtroendevalda en viktig roll.

Man ska alltid komma ihåg tillgängligheten, både när man planerar och när man genomför verksamhet. Bland annat ska man tänka på hurdan personal man väljer och hurdana lokaler församlingen har. Det är viktigt att de förtroendevalda, personalen och frivilligarbetarna får utbildning om tillgänglighet.

När man planerar och skapar tillgänglighet är det bra att samarbeta med lokala organisationer och föreningar för personer med handikapp.

Det är bra om församlingen utser ansvarspersoner som arbetar med tillgänglighet i församlingen.

3.1.2 Utbildning

Tillgänglighet ska alltid ingå i utbildningen för kyrkliga yrken. Det är viktigt att sprida kunskap, lära ut praktisk kunskap och påverka attityder. Kunskap gör det lättare att lägga märke till hinder och hitta bra lösningar.

Personalen, de förtroendevalda och frivilligarbetare kan få samma utbildning om tillgänglighet samtidigt.

Församlingarnas webbsidor ska vara tillgängliga för alla. Om det behövs ska kyrkans personal få utbildning om hur man gör lättlästa webbsidor.

3.1.3 Resurser och samarbete

Människorna är kyrkans viktigaste resurs. Därför behöver församlingsmedlemmarna och personalen samarbeta om man ska förbättra tillgängligheten.

Det är viktigt att också samarbeta med lokala organisationer. Församlingsmedlemmarna är kommuninvånare och medlemmar i många föreningar. De har bra nätverk som man kan samarbeta med. Lokala föreningar, handikappråd, kommunen och staden är naturliga samarbetspartner.

3.1.4 Vi-anda

Tron på Gud kräver att vi behandlar varandra som jämlikar. Det är du och jag som skapar tillgänglighet i församlingen, vi tillsammans.

3.2 Förslag till vad församlingarna ska göra

3.2.1 Fortsätta jobba för tillgänglighet i församlingen

Tillgänglighet i församlingens verksamhetsplan

I sin verksamhetsplan ska församlingen ha som mål att skapa en hemförsamling som är tillgänglig för alla medlemmar. Det här kräver att man alltid tänker på tillgängligheten både i själva verksamheten och i det arbete som stöder verksamheten, till exempel kanslitjänster. I ekonomi- och verksamhetsplanen ska man varje år skriva in mål för tillgängligheten. Det ska vara mål som det går att utvärdera och mäta.

I ekonomiplanen ska man räkna med de ändringar som en genomgång av tillgängligheten har visat att församlingen behöver göra.

Teologi, alltså kyrkans budskap

Personalen diskuterar kyrkans budskap tillsammans med de förtroendevalda och församlingsmedlemmarna. Det här skapar grunden för församlingens verksamhet.

Mål för tillgängligheten

i ekonomi- och verksamhetsplanen

I ekonomi- och verksamhetsplanerna ska enheterna och avdelningarna ställa upp sådana tillgänglighetsmål som kan utvärderas i verksamhetsberättelsen.

Experter på tillgänglighet

Församlingen ska välja två personer som får i uppgift att arbeta för tillgänglighet och att försöka få bort hinder. Personerna får utbildning, så att de kan informera de andra i personalen, de förtroendevalda och frivilligarbetarna om tillgänglighet.

En speciell del av verksamheten görs mera tillgänglig

Församlingen ska välja ett område, en del av verksamheten där man är speciellt noga med tillgängligheten. Målet är att det här området ska vara ett exempel för andra områden och andra församlingar. På det här området förbättras tillgängligheten på alla sätt.

3.2.2 Fysisk tillgänglighet

Genomgång av tillgängligheten

Församlingen ska göra en genomgång av tillgängligheten. När man går igenom lokaler och miljöer är det viktigt att samarbeta med det lokala handikapprådet och lokala föreningar. Till exempel Invalidförbundet har information om hur man gör en genomgång av tillgängligheten.

Tillgängligt kyrkorum

Församlingen ska göra kyrkorummet tillgängligt och hinderfritt. Man kan berätta om hinderfria kyrkor på webbsidorna. Det är speciellt viktigt att gamla och värdefulla kyrkor är tillgängliga.

3.2.3 Webbkommunikation

Att förbättra tillgängligheten på församlingarnas webbsidor

Webbsidorna ska kunna öppnas med olika slags datorterminaler och webbläsare. Församlingen ska också ha mera lättläst text på sina webbsidor. Det är bra att ha information på webbsidorna om vem i personalen som kan teckenspråk.

3.2.4 Samarbete med handikapprådet eller föreningar på orten

Församlingen ska utveckla sitt samarbete med handikapprådet och föreningar på orten. Deras kunskap är viktig när man vill göra församlingens verksamhet mera tillgänglig. Församlingen kan till exempel bjuda in rörelsehindrade, synskadade eller dövblinda som kommer och går igenom lokalerna. På det sättet får församlingen viktig information om hur bra tillgängligheten fungerar.

3.2.5 Jämlikhet när man anställer personal

Församlingen kan som exempel för andra ge jobb åt personer med handikapp och andra som har svårt att få jobb. Församlingen kan också bjuda in dem till frivilliguppgifter. Församlingen ska själv försöka bidra till att de får jobb. Man kan också använda arbetsmyndigheternas stödåtgärder för att erbjuda jobb åt de här personerna.

3.2.6 Församlingens verksamhet

Gudstjänsten och predikan

Man kan satsa på att förbättra tillgängligheten i någon del av gudstjänsten. Församlingen kan till exempel besluta att predikan alltid ska hållas på ett språk som är lätt att förstå. Alla i personalen ska kunna använda induktionsslinga och mikrofon.

Material och broschyrer

Församlingen gör lättlästa broschyrer som berättar om kyrkan, församlingen och verksamheten. De delas ut till församlingsmedlemmarna och läggs ut på webbsidorna.

Kyrkans heliga handlingar på teckenspråk

I kyrkan finns personer som kan teckenspråk. De lär ut kunskap om gudstjänster och kyrkans heliga handlingar på teckenspråk till andra.

Bra och rätt specialprogram för församlingsmedlemmarna på högtider

För högtider utvecklar församlingen verksamhet där man speciellt beaktar bland annat personer med en funktionsnedsättning eller dem som håller på med mental rehabilitering.

3.3 Förslag till vad stiftet ska göra

3.3.1 Tillgänglighet i stiftets utbildning

I all utbildning som stiftet ordnar talar man om tillgänglighet. Om det behövs ordnar man utbildning speciellt inom något område som gäller tillgänglighet.

3.3.2 Tillgänglighetsprogram i församlingarna

Stiftet hjälper församlingarna, så att två eller tre av församlingarna per år skriver ett tillgänglighetsprogram.

3.3.3 Tillgänglighet tas upp vid biskopsvisitationerna

Vid biskopsvisitationer, när biskopen besöker en församling, ser man över vad församlingen gjort för att förbättra tillgängligheten.

3.4 Förslag till vad Kyrkostyrelsen ska göra

3.4.1 Uppföljning av tillgänglighetsprogrammet

Kyrkans delegation för handikapparbete följer upp hur tillgänglighetsprogrammet blir verklighet.

3.4.2 Utbildning om tillgänglighet

Tillgängligheten ska vara en grund för församlingsverksamheten och en ständig rutin. Kyrkostyrelsen skapar material för utbildningen tillsammans med Kyrkans utbildningscentral och olika handikapporganisationer.

I utbildningsmaterialet behandlar man tillgänglighetens olika delområden.

Det ska finnas ett utbildningsmaterial och ett eget material för lärarna.

Stiften kan också ordna utbildning för lärare tillsammans med Kyrkostyrelsen.

3.4.3 Lättlästa sidor och teckenspråkiga sidor på evl.fi och sidor om tillgänglighet på sacrista.evl.fi

När man skapar och utvecklar dessa webbsidor blir de en bra hjälp i arbetet med tillgänglighet.

3.4.4 Tillgänglighet i Kyrkostyrelsens verksamhet

Man tänker på tillgängligheten i all Kyrkostyrelsens verksamhet.

3.4.5 Uppskattning för församlingar som satsar på tillgänglighet

Tillsammans med kyrkans miljödiplom skapas en verksamhetsmodell som stöder tillgänglighetsarbetet i församlingarna.

Mera information om tillgänglighet

Du kan läsa mera om tillgänglighet
på kyrkans webbsidor: sacrista.evl.fi/tillganglighet

Det finns också information på olika organisationers webbsidor

De utvecklingsstördas väl: www.fduv.fi

Finlandssvenska teckenspråkiga rf: <http://www.dova.fi>

Förbundet Finlands Svenska Synskadade:
<http://www.fss.fi>

Synskadades Centralförbund:
<http://www.nkl.fi/svenska>

Finlands Dövas Förbund: www.kl-deaf.fi

Svenska hörsselförbundet: www.horsel.fi

LL-centret: www.ll-center.fi

Centrum för lättläst: www.lattlast.se

Helsingfors för alla:
http://www.hel.fi/hki/hkr/sv/Helsingfors+f_r+alla

Invalidförbundets tillgänglighetsprojekt:
<http://www.esteeton.fi/portal/se/>

Kultur för alla: <http://www.kulttuuriakaikille.info/se.php>

Sidor bara på finska

Föreningen Tröskeln: www.kynnys.fi

Finska LL-centret Selkokeskus: www.selkokeskus.fi

Minnesanteckningar

Tillgänglighet handlar om
att alla ska ha samma möjlighet
att delta i gemensam verksamhet.

Kyrkans tillgänglighetsprogram
bygger på den kristna människosynen.
Det har sin grund i evangeliet,
i kyrkans budskap.

I programmet finns praktiska råd
om hur kyrkans verksamhet
kan bli tillgänglig för alla.

Det är du och jag, vi tillsammans,
som gör församlingen tillgänglig.

EV.LUTH.[†]
KYRKAN
I FINLAND

ISBN 978-951-789-398-5 (häft.)
ISBN 978-951-789-399-2 (PDF)
ISBN 978-951-789-400-5 (HTML)

Publikationer från Evangelisk-
lutherska kyrkan i Finland 2012:4
ISSN 1798-7903